

Právní nástroje uplatnitelné v oblasti mezinárodněprávní ochrany dětí

Základní případy k procvičení pravidel mezinárodní příslušnosti a určování práva rozhodného:

Pro následující předměty řízení určete podmínky mezinárodní pravomoci (příslušnosti) a určení práva rozhodného:

1. **Návrh na svěřeni dítěte do péče matky a stanovení výživného.** Matka (Češka) má obvyklé bydliště v České republice (Brno), otec (Ukrajinec) má obvyklé bydliště na Ukrajině (Ivanofrankovsk), nežijí spolu. Z jejich nesezdaného soužití se narodila dcera (6 let), která žije fakticky s matkou. O úpravu je žádáno v souvislosti s nástupem nezletilé do školy a nepravidelným placením výživného ze strany otce.
2. **Návrh na svěřeni dítěte do péče matky a stanovení výživného pro dobu před i po rozvodu manželství.** Matka (Češka) má obvyklé bydliště v České republice (Znojmo), otec (Rakušan) má obvyklé bydliště v Rakousku (Retz), nežijí spolu. Syn (15 let) je fakticky ve společné péči rodičů, místo pobytu u rodičů střídá podle svého přání, navštěvuje jeden rok obchodní akademii v Retzu, volnočasové aktivity (floorbal, street dance) má ve Znojmě, o úpravu je žádáno v souvislosti s výchovnými problémy syna a počínající vážnoucí komunikací rodičů.
3. **Návrh na změnu jména nezletilého.** Rodiče (oba Slováci) jsou rozvedeni, otec má obvyklý pobyt v Polsku, matka s dítětem (a svým novým partnerem, státním občanem Vietnamské lidové republiky) mají obvyklý pobyt v České republice. Dítě (5 let) je pravomocně svěřeno do péče matky.
4. **Návrh na svěřeni dítěte do péče otce.** Rodiče nejsou rozvedeni, nežijí však ve společné domácnosti, úprava péče ani výživy není soudně upravena, dítě je fakticky v péči matky, otec (německý státní občan) má obvyklý pobyt v Německu, matka (česká státní občanka) s dítětem mají obvyklý pobyt v České republice.
5. **Schválení dědické dohody.** Zůstavitel, český státní občan, zemřel v České republice, manželství bylo rozvedeno, nepořídil závěti. Matka Ukrajinka žije s dítětem na Ukrajině a dítě by mělo nabýt dědictví po otci.
6. **Návrh na schválení dohody o úpravě péče a výživy.** Otec, matka a dítě (15 let), všichni čeští státní občané, žijí v Německu, otec v Bavorsku, matka s dítětem v Sasku (rodiče zde stabilně pracují již pět let) a obrátili se návrhem na schválení dohody na český soud v místě svého českého trvalého bydliště.

Případová studie 1 (Nizozemí, Velká Británie, Česko)

Matka nezletilé podala dne 10. 3. 2016 u okresního soudu návrh na úpravu péče a výživy. Uvedla, že rodiče nezletilé spolu nežijí od listopadu 2015. S dcerou se odstěhovala z Nizozemí zpět do České republiky. Od té doby zajišťuje péči o nezletilou sama. Navrhla proto, aby byla nezletilá svěřena do její výchovy a otci bylo určeno výživné s účinností od 1. 1. 2016.

Následně podal otec soudu návrh na úpravu styku s nezletilou. Uvedl, že souhlasí se svěřením nezletilé do péče matky, ale má zájem se s dcerou vídat. Navrhl, aby byl jeho styk s nezletilou upraven tak, že se s ní bude stýkat každoročně v Nizozemí v rozsahu jednoho měsíce v době letních prázdnin a v rozsahu jednoho týdne v době vánočních prázdnin.

Soud spojil obě řízení ke společnému projednání.

Nezletilá se narodila v České republice z družského vztahu rodičů. V té době žili oba rodiče v České republice. Otec nezletilé se následně přestěhoval do Nizozemí, kde žije dosud. Matka s nezletilou se za otcem do Nizozemí přistěhovaly 13. 2. 2014 a žili zde všichni jako rodina až do listopadu 2015. V prosinci 2015 se matka s nezletilou vrátila do České republiky. Otec o jejím návratu do ČR věděl a souhlasil s ním (uvedl doslova, že mu nic jiného nezbyvalo, žádné kroky k návratu nezletilé do Nizozemí nepodnikl). Matka si našla nového přítele ve Velké Británii a prakticky od července 2016 se s nezletilou zdržovala převážně tam. Nezletilá začala chodit od 7. 10. 2016 ve Velké Británii do školy. Navštěvuje přípravku. Matka i nezletilá jsou ve Velké Británii sociálně pojištěny a nezletilá má zajištěného svého praktického lékaře. Otec zpočátku nesouhlasil s přestěhováním nezletilé do Velké Británie a odmítal matce dát souhlas ke změně bydliště dítěte. V průběhu řízení své stanovisko změnil a udělil matce souhlas s přestěhováním nezletilé do Velké Británie a se změnou obvyklého bydliště nezletilé. Návrh na úpravu styku vzal zpět, s čímž matka a opatrovník dítěte souhlasili.

Případová studie 2 (Česko, Slovensko)

Matka nezletilé podala v únoru 2016 k okresnímu soudu návrh na úpravu péče a výživy. Uvedla, že rodiče nezletilé nikdy nežili ve společné domácnosti. Otcovství k nezletilé bylo uznáno ještě před jejím narozením. Navrhla, aby byla nezletilá svěřena do její péče a otcí bylo určeno výživné s účinností od 1. 2. 2016 ve výši 2.000,-- Kč měsíčně.

Otec nezletilé je státním občanem Slovenské republiky, matka a nezletilá prokazují české státní občanství. Otec žije ve Slovenské republice, studuje vysokou školu a pobírá invalidní důchod. Matka a nezletilá žijí v České republice. Nezletilá se v České republice narodila a od narození zde žila. Za otcem na Slovensko jezdila jen na návštěvy.

Případová studie 3 (Ukrajínští občané, otec na Ukrajině)

Matka nezletilé podala k okresnímu soudu návrh na úpravu péče a výživy. Rodiče i nezletilá mají státní občanství Ukrajiny. Matka a nezletilá žijí od roku 2013 v České republice, otec žije na Ukrajině, v České republice se nikdy nezdržoval.

Případová studie 4 (Ukrajínští občané, všichni v Česku)

Matka nezletilých podala návrh na úpravu péče a výživy pro dobu do i po rozvodu. Oba rodiče i nezletilé děti měli státní občanství Ukrajiny. Otec a děti pobývali v České republice na základě povolení k trvalému pobytu. Matka měla v České republice povolen dlouhodobý pobyt. O návratu na Ukrajinu nikdo z nich neuvažoval.

Případová studie 5 (nezletilá matka, Britští občané, Česko)

Nezletilý se narodil v České republice nezletilé matce, která měla státní občanství Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a která v Česku žila. Nezletilý neměl otce uvedeného v rodném listě. Po matce měl britské státní občanství. Rodiče nezletilé matky byli britskými státními občany, matka žila v době rozhodování soudu v Česku, kde byla za prací, jinak měla bydliště ve Velké Británii, otec žil ve Španělsku. Poslední společné bydliště rodičů a nezletilé matky bylo ve Španělsku, kde rodina žila před rozvodem manželství rodičů. Poté se matka nezletilé matky odstěhovala do Česka, kde žila se svými dětmi a vyučovala anglický jazyk. V době rozhodování soudu žila nezletilá matka v Česku již několik let.

Navrhovatelka (matka neuvedeného biologického otce) podala ke zdejšímu soudu návrh na ustanovení poručníka nezletilému. Tehdy nezletilá matka nezletilého žila v domácnosti navrhovatelky s biologickým otcem nezletilého. Vlastní matka o nezletilou matku neprojevovala zájem. Nezletilá matka byla v řízení zastoupena svými rodiči jako zákonnými zástupci. Otec nezletilé matky se vyjádřil k podanému návrhu tak, že souhlasil s tím, aby byla navrhovatelka ustanovena poručníkem nezletilého dítěte, neměl zájem tuto funkci zastávat. Matka nezletilé matky se k návrhu nevyjádřila.